

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Departament Badań Regionalnych i Środowiska

**EUROPEJSKIE RACHUNKI
EKONOMICZNE ŚRODOWISKA
(EREŚ)**

Białowieża, 4-6 grudnia 2013

WPROWADZENIE

- **Cel: interakcja gospodarka - środowisko**
- **EREŚ jako rachunki satelitarne do RN**
- **Zastosowanie:**
 - **analizy**
 - **wskaźniki monitorujące**
 - **planowanie strategiczne**

WPROWADZENIE

- **Pierwsze prace Eurostatu – połowa lat 90-tych**
- **„Europejski System Zbierania Informacji Ekonomicznej o Środowisku” (SERIEE) – 1994 r.**
- **Opracowanie planu rozwoju i wdrożenia rachunków środowiskowych w krajach UE – 2008 r. :**
 - *Europejska strategia rachunków środowiska (ESEA)*
 - *Plan Eurostatu wdrożenia rachunków środowiskowych*

PODSTAWA PRAWNA EREŚ

Rozporządzenie PE i Rady (UE) nr 691/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska

Cel:

- ustanowienie wspólnych ram dla gromadzenia, zestawiania, przekazywania oraz oceny EREŚ,
- umiejscowienie rachunków ekonomicznych środowiska jako rachunków satelitarnych w stosunku do ESA 95 ^{1/}

1/ Europejski system rachunków (ESA) ustanowiony rozp. Rady (WE) nr 2223/96 z 25.06.1996 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych we Wspólnocie (zwany ESA 95)

PODSTAWA PRAWNA EREŚ

**Rozporządzenie PE i Rady (UE) nr 691/2011
z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskich rachunków
ekonomicznych środowiska**

Metody osiągnięcia celu:

- **ustalenie metodyki, wspólnych standardów, definicji, klasyfikacji i zasad rachunkowości, jakie mają być stosowane przy opracowywaniu rachunków ekonomicznych środowiska.**

Struktura dokumentu:

- **moduły**

STRUKTURA MODUŁOWA EREŚ

Pierwsza runda

PIERWSZA RUNDA – moduły obowiązujące:

Rachunki emisji do powietrza AEA

Podatki związane ze środowiskiem TAXES

Ogólnogospodarcze rachunki przepływów materialnych MFA

STAN PRAC W ZAKRESIE EREŚ

Rachunki emisji do powietrza AEA

Opracowanie metodologii i zestawianie rachunku – IOŚ-PIB KOBiZE

Definicja emisji do powietrza – fizyczny przepływ gazów lub cząstek stałych z gospodarki narodowej (procesów produkcji lub konsumpcji) do atmosfery (jako części systemu środowiskowego)

Wykaz elementów: 13 substancji zanieczyszczających powietrze (CO₂, N₂O, CH₄, PFC, HFC, SF₆, NO_x, NMVOC, CO, PM₁₀, PM_{2,5}, SO₂, NH₃)

Agregacja danych: wg NACE Rev. 2 (poziom agregacji A*64) oraz gospodarstwa domowe

Dane przekazane do KE – IX 2013 r.

Rachunki emisji do powietrza AEA

Kwestionariusz Eurostatu

<u>Air Pollutant</u>	N2O	Nitrous oxide
<u>Unit</u>	tonnes (Mg)	
Air emissions by industry		
A U 01-99	Total industries	
A	Agriculture, forestry and fishing	
A01	Crop and animal production, hunting and related service activities	
A02	Forestry and logging	
A03	Fishing and aquaculture	
B	Mining and quarrying	
C	Manufacturing	

...

...

...

...

Household air emissions

Households, totals

- Transport
- Heating
- Other

STAN PRAC W ZAKRESIE EREŚ

Rachunki podatków związanych ze środowiskiem TAXES

Metodologia – w opracowaniu

Projekt pilotażowy – realizacja 2012-2013 (GUS, naukowcy)

Cel projektu pilotażowego:

- wypracowanie metodologii
- opracowanie tablic wynikowych za lata 2008-2010

Planowane prace:

- sporządzenie i przesłanie raportu do KE – luty 2014 r.
- prezentacja wyników w Eurostat – marzec 2014 r.
- przeprowadzenie pacy metodologicznej – 2014 r.
- transmisja danych do KE - IX.2015 r. (derogacja)

Rachunki podatków związanych ze środowiskiem TAXES

Definicja podatku zw. ze środowiskiem – podatek lub opłata, w których podstawą opodatkowania jest jednostka fizyczna (lub odpowiednik jednostki fizycznej) czegoś, co ma udowodniony określony negatywny wpływ na środowisko i które są uznane za podatek w systemie ESA 95.

Zgodne z kategoriami ESA 95:

- podatki od produkcji i importu (D.2)
- bieżące podatki dochodowe, majątkowe itd., (D.5)
- podatki od kapitału (D. 91)

Lista podatków – 22 pozycje

Grupowanie podatków:

1. Grupy rodzajowe:

- podatki od energii (7)
- podatki transportowe (9)
- podatki od zanieczyszczeń (5)
- podatki z tytułu użytkowania zasobów naturalnych (1)

2. Klasyfikacja działalności gospodarczej NACE Rev. 2 (poziom agregacji A*64) oraz gospodarstwa domowe

Rachunki podatków związanych ze środowiskiem TAXES

Kwestionariusz Eurostatu

Country: PL	
Energy taxes:	NRG
Unit	million national currency
Industry classification	
A 01	Crop and animal production, hunting and related service activities
A 02	Forestry and logging
<u>A 01 - A 02</u>	Agriculture and forestry
<u>A 03</u>	Fishing and aquaculture
A 01 - A 03	Agriculture, forestry and fishing: of which CO2 taxes
A 01 - A 03	Agriculture, forestry and fishing: total energy taxes
B 05 - B 09	Mining and quarrying: of which CO2 taxes
B 05 - B 09	Mining and quarrying: total energy taxes
...	
...	
h	Households: of which CO2 taxes
h	Households: Total of energy taxes

STAN PRAC W ZAKRESIE EREŚ

Ogólnogospodarcze rachunki przepływów materialnych EW- MFA

Opracowanie metodologii i zestawianie rachunku – GUS we współpracy z MŚ i PIG

Definicja EW MFA – spójne zestawienia:

- *wkładów materialnych do gospodarek narodowych,*
- *zmian poziomu zapasów materialnych w gospodarce,*
- *wyływów materialnych do innych gospodarek lub do środowiska.*

Zakres tworzonych statystyk:

1. **Pozyskanie krajowe** : materiały stałe, ciekłe i gazowe (z wyłączeniem powietrza i wody) pozyskane ze środowiska naturalnego, traktowane jako wkłady materialne do gospodarki (*dla 4 elementów - biomasa, rudy metali, minerały niemetaliczne, kopalne surowce energetyczne/nośniki energii*)
2. **Przywóz i wywóz** – wszystkie przywożone lub wywożone towary na wszystkich etapach produkcji – od surowców po wyroby gotowe (*dla 4 elementów jak w pozyskaniu oraz odpady i inne produkty*)

Przekazanie danych do KE – XII. 2013 r.

Ogólnogospodarcze rachunki przepływów materialnych EW- MFA

Kwestionariusz Eurostatu

Country:

Unit

1000 Metric tonnes

TABLE A: DOMESTIC EXTRACTION

A.1 Biomass

A.1.1 Crops (excluding fodder crops)

A.1.1.1 Cereals

A.1.1.2 Roots, tubers

A.1.1.3 Sugar crops

A.1.1.4 Pulses

A.1.1.5 Nuts

A.1.1.6 Oil-bearing crops

A.1.1.7 Vegetables

A.1.1.8 Fruits

A.1.1.9 Fibres

A.1.1.10 Other crops n.e.c.

A.1.2 Crop residues (used), fodder crops and grazed biomass

.....

A.2 Metal ores (gross ores)

.....

A.3 Non metallic minerals

.....

A.4 Fossil energy materials/carriers

.....

ZMIANA W PODSTAWIE PRAWNEJ EREŚ

Wniosek z dnia 5 maja 2013 r.

Rozporządzenie PE i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) nr 691/2011 w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska

Harmonogram prac nad wnioskiem:

- **posiedzenia GR ds. Statystyki Rady UE (V - X 2013 r.)**
- **prezentacja Komisji Parlamentarnej ds. Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności – X.2013**
- **zatwierdzenie przez Komisję – XII.2013 r.**
- **głosowanie na forum plenarnym PE – luty 2014 r.**

STRUKTURA MODUŁOWA EREŚ

Druga runda

DRUGA RUNDA – moduły do włączenia do podstawy prawnej:

Rachunki wydatków na ochronę środowiska EPE

Sektor towarów i usług środowiskowych EGSS

Rachunki fizycznych przepływów energii PEFA

PLANOWANE DZIAŁANIA W GUS

Rachunki wydatków na ochronę środowiska (*EPEA*)

Projekt pilotażowy – realizacja 2013-2014

Cel projektu pilotażowego:

- **wypracowanie metodologii**
- **opracowanie tablic wynikowych za 2013 r.**

Uczestnicy projektu – GUS, naukowcy

Dalsze prace:

- **praca metodologiczna – 2015 r.**
- **oszacowanie danych za lata 2014 – 2015 wg metodologii opracowanej w ramach projektu pilotażowego i pracy metodologicznej – 2016 r.**
- **opracowanie kwestionariusza i transmisja danych do KE – 2017 r.**

PLANOWANE DZIAŁANIA W GUS

Sektor towarów i usług związanych z ochroną środowiska (EGSS)

Projekt pilotażowy – realizacja 2014-2015

Cel projektu pilotażowego:

- **wypracowanie metodologii**
- **opracowanie tablic wynikowych za 2014 r.**

Uczestnicy projektu – GUS, naukowcy

Dalsze prace:

- **praca metodologiczna – 2016 r.**
- **oszacowanie danych za 2015 r. wg metodologii opracowanej w ramach projektu pilotażowego i pracy metodologicznej – 2017 r.**
- **opracowanie kwestionariusza i transmisja danych do KE – 2017 r.**

PLANOWANE DZIAŁANIA W GUS

Rachunki fizycznych przepływów energii (*PEFA*)

Projekt pilotażowy – zrealizowany w 2011 r.

Uczestnicy projektu – GUS, ARE

Obecne i przyszłe prace:

- **praca metodologiczna – od 2012 r.**
- **opracowanie kwestionariusza i transmisja danych do KE – 2017 r.**

STRUKTURA MODUŁOWA EREŚ

Trzecia i kolejne rundy

TRZECIA I KOLEJNE RUNDY – moduły do wprowadzenia do podstawy prawnej w kolejnych latach:

- Rachunki wody
- Rachunki leśnictwa
- Rachunki dotyczące odpadów
- Rachunki usług dostarczanych przez ekosystemy
- Rachunki dotyczące wykorzystania zasobów i wydatków na zarządzanie (RUMEA)
- Transfery związane ze środowiskiem (subsydia)
- Rachunki dotyczące zielonych zamówień publicznych
- Rachunki wydatków związanych z adaptacją do zmian klimatu
- Ogólnogospodarcze rachunki zasobów materialnych (EW-MSA)

HARMONOGRAM REALIZACJI MODUŁÓW

MODUŁ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	20...
AEA										
TAXES										
EW-MFA										
EPEA						-----				
EGSS						-----				
PEFA						-----				
Rachunki wody										
Rachunki leśnictwa										
Rachunki odpadów										
Rachunki ekosystemowe										
RUMEA										
Subsydia										
ZZP (GPP)										
Zmiany klimatu										
EW-MSA										

- moduły wprowadzone do podstawy prawnej // termin obowiązku raportowania

- moduły do wprowadzenia do podstawy prawnej w drugiej rundzie // szacowane terminy obowiązku raportowania

- moduły do wprowadzenia do podstawy prawnej w dalszej kolejności, trwają prace rozwojowe w Eurostacie // szacowane terminy obowiązku raportowania

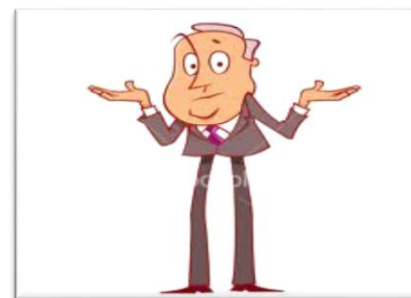
- moduły do wprowadzenia do podstawy prawnej w dalszej kolejności, szacowane terminy obowiązku raportowania

EREŚ – łatwe czy trudne?

Tworzone od podstaw
(brak doświadczeń)

Różnorodność
(rachunki fizyczne, monetarne; szeroki zakres)

Interdyscyplinarność
(wymagane połączenie wiedzy z różnych dziedzin nauki: ekonomiści, statystycy, ekolodzy, hydrolodzy, geolodzy...)

GRUPA ZADANIOWA

ds. RACHUNKÓW ŚRODOWISKOWYCH (GZ)

**Powołana Zarządzeniem wewn. nr 3 Prezesa GUS z dnia 5 lutego 2010 r.
(z późn. zm.)**

Skład GZ:

- **Przedstawiciele GUS, MŚ, MF, MG, naukowcy**

Zadania GZ :

- **analiza potrzeb informacyjnych w obszarze rachunków środowiskowych na poziomie krajowym i międzynarodowym,**
- **identyfikacja istniejących w Polsce zasobów informacyjnych w zakresie rachunków środowiskowych,**
- **wyznaczanie kierunków rozwoju rachunków środowiskowych,**
- **wyznaczanie dziedzin priorytetowych w obszarze rachunków środowiskowych.**

PODSUMOWANIE

1. Rachunki ekonomiczne środowiska to nowe zagadnienie w skali międzynarodowej i mało rozpoznane w Polsce.
2. Wejście w życie Rozp. PE i Rady nr 691/2011 nakłada na państwa członkowskie UE obowiązek prawny przekazywania danych do Komisji (Eurostatu) dotyczących trzech modułów rachunków środowiskowych.
3. Planowana zmiana Rozp. 691 rozszerzy obowiązek raportowania do KE danych dotyczących kolejnych trzech modułów rachunków środowiskowych.
4. Wskazane jest wspólne (GUS i innych resortów) wypracowywanie i prezentowanie na forum UE stanowisk odnośnie wyznaczania kierunków rozwoju EREŚ w UE i wprowadzania do podstawy prawnej kolejnych ich modułów.
5. Konieczność współpracy i koordynacji działań resortu statystyki z zewnętrznymi instytucjami krajowymi i międzynarodowymi, w tym z ośrodkami naukowymi.
6. Konieczność wsparcia finansowego – udział w projektach pilotażowych Eurostatu.

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Departament Badań Regionalnych i Środowiska

Dziękuję za uwagę

w.domanska@stat.gov.pl